

T. W. proti Maltě, rozsudek velkého senátu ze dne 29. 4. 1999

Stěžovatel: T. W.

Žalovaný stát: Malta

Číslo stížnosti: 25644/94

Datum: 29.04.1999

Článek Úmluvy: čl. 5 odst. 3

čl. 5 odst. 4

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: ihned předveden před soudce nebo jinou úřední osobu, kritéria přípustnosti, osobní bezpečnost, účinný prostředek nápravy

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

29. dubna 1999

VĚC T. W.

(Rozsudek ve věci T. W. versus Malta)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 27 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva) ve znění Protokolu č. 11 a v souladu příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu jako Velký senát, který tvořili následující soudci: L. Wildhaber, předseda, E. Palmová, A. Pastor Ridruejo, A. Ferrari Bravo, G. Bonello, J. Makarczyk, P. Kuris, R. Türmen, J. - P. Costa, F. Tulkensová, V. Strážnická, M. Fischbach, V. Butkevych, J. Casadevall, H. S. Grevová, A. Baka, S. Boutocharova a M. de Salvia, tajemník Soudu, po uzavřené poradě Senátu, která se konala 13. ledna a 31. března 1999, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl předán Soudu, vytvořenému podle bývalého článku 19 Úmluvy, maltskou vládou („dále jen Vláda“) 31. července 1998 během tříměsíční lhůty stanovené bývalými články 32 § 1 a 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti proti Republice Malta (č. 25644/94) předložené Evropské komisi pro lidská práva („dále jen Komise“) občanem Spojeného království podle bývalého článku 25 dne 2, listopadu 1994. Při jednání před Komisí byl žadatel uveden jako T. W. Na přání žadatelova zástupce byl tento postup dodržen i v jednání před Soudem.

Žádost vlády se opírala o bývalý článek 48 Úmluvy. Předmětem uvedeného podání byla žádost o

vydání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků odpovědného státu podle článku 5 § 3 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému v souladu s ustanovením 33 § 3 (d) bývalého jednacího řádu Soudu A žadatel prohlásil, že si přeje zúčastnit se jednání před soudem a ustanovil advokáta ke svému zastupování (bývalé ustanovení 30).

Vláda Spojeného království poté, co byla informována tajemníkem o právu zasáhnout (bývalý článek 48 /b/ Úmluvy a bývalé ustanovení 33 § 3 /b/), prohlásila, že toto nemá v úmyslu.

3. Jako předseda senátu, který byl původně jmenován (bývalý článek 43 Úmluvy a bývalé ustanovení 2 i) zejména pro projednání procesních otázek, které by mohly vzniknout předtím, než vstoupí v platnost Protokol č. 11, R. Bernhardt, tehdejší předseda Soudu, prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem Vlády, právním zástupcem žadatele a zástupcem Komise organizaci písemného postupu. V souladu s následným usnesením tajemník obdržel vyjádření žadatele 18. listopadu 1998 a Vlády 20. listopadu 1998. Žadatel předložil vyčíslení požadavků na náhradu nákladů a výdajů podle článku 41 Úmluvy 23. listopadu 1998. Dne 1. prosince 1998 Komise předložila spis o řízení, které proběhlo před ní, jak požadoval tajemník na základě nařízení předsedy. Dne 9. prosince 1998 se Vláda vyjádřila k žadatelovým nárokům dle článku 41 Úmluvy.
4. Jakmile 1. listopadu 1998 vstoupil v platnost Protokol č. 11, byl v souladu s jeho článkem 5 § 5 případ předán Velkému senátu. Do Velkého senátu byl z moci úřední jmenován G. Bonello, zvolený soudce zastupující Maltu (článek 27 § 2 Úmluvy a ustanovení 24 § 4 Jednacího řádu Soudu), L. Wildhaber, předseda Soudu, E. Palmová, místopředsedkyně Soudu, J. - P. Costa a M. Fischbach, místopředsedové sekcí (článek 27 § 3 Úmluvy a ustanovení 24 §§ 3 a 5 /a/). Ostatními členy jmenovanými k doplnění Velkého senátu byli A. Pastor Ridruejo, J. Makarczyk, P. Kuris, R. Türmen, F. Tulkensová, V. Strážnická, P. Lorenzen, V. Butkevych, J. Casadevall, H. S. Grevová, A. Baka, a S. Boutocharova (ustanovení 24 § 3 a ustanovení 100 § 4). Následně se pan Lorenzen nemohl zúčastnit projednávání případu a byl nahrazen L. Ferrari Bravem (ustanovení 24 § 5 /b/).
5. Předseda rozhodl, že není nutné, aby Komise delegovala jednoho ze svých členů k účasti na projednávání případu Velkým senátem (ustanovení 99).

Dopisem z 11. prosince 1998 předseda Velkého senátu sdělil zástupci Vlády předběžnou otázku, o jejíž zodpovězení Vládu požádal. Dne 4. ledna 1999 Vláda zaslala do úřadu tajemníka svou odpověď. Dne 19. ledna 1999 se Vláda pokusila dodatečně předložit námítky týkající se jednání. Předseda odmítl, aby toto bylo Vládě povoleno.

6. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné ústní jednání, společně s projednáváním případu Aquilina v. Malta, konalo v Paláci lidských práv ve Srasbourgu 13. ledna 1999.

Před Soud předstoupili:

(a) za Vládu generální prokurátor Malty A. Borg Barthet, náměstek generálního prokurátora S. Camilleri, právní poradce L. Quintano;

(b) za žadatele advokáti J. Brincat a B. Berry.

Soud vyslechl přednesy panů Borg Bartheta a Brincata a rovněž jejich odpovědi na otázky položené jedním ze soudců.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Zvláštní okolnosti případu
2. Žadatel je občanem Spojeného království, narozen v roce 1943. V rozhodné době trvale žil na Maltě ve městě Luqa a byl skladníkem.
3. Ve čtvrtek 6. října 1994 večer, přibližně ve 20.30. byl zatčen policií.
4. V pátek 7. října 1994 byl žadatel předveden před soudce magistrátního soudu. Obžalobu přečetl policejní inspektor, který tvrdil, že žadatel zneužil (trestný čin zahrnující sexuální praktiky) svou nezletilou dceru a znásilnil ji. Žadatel prohlásil, že je nevinný.
5. Pojednání se žadatel spojil s právníkem, který se s ním setkal následujícího dne, 8. října, což byla sobota.

V pondělí 10. října 1994 žadatelův advokát písemně požádal o kauci. Uvedl, že žadatel žije na Maltě, je zde zaměstnán a i přesto, že má problémy se svou maltskou manželkou, má velmi dobré vztahy s rodinou z její strany. Není tedy obava, že se bude vyhýbat stíhání. Dokonce i kdyby odešel do Spojeného království, dohody o extradici by mu znemožnily vyhnout se procesu, pokud by se generální prokurátor rozhodl ho obžalovat. V žádosti bylo dále uvedeno, že žadatel obvinění trvale popírá a byl zadržen na základě pouhých nepodložených tvrzení. Soudce, před kterého byl předveden, neměl pravomoc nařídit jeho propuštění. Neměl právní pomoc a žádost byla předložena tajemníkovi soudu při první možné příležitosti. Žádal soud o propuštění, neboť neexistují důvody opravňující trvání vazby.

Žádost byla ihned zaslána generálnímu prokurátorovi, který se musí vyjádřit do čtyřadvaceti hodin.

11. Téhož dne, tj. 10. října 1994, generální prokurátor písemně nesouhlasil se žadatelovým propuštěním.
12. Stále 10. října 1994 soudce magistrátního soudu rozhodl o zamítnutí žádosti o kauci. Soudce si vzpomíná, že toto rozhodnutí bylo přijato buď k polednímu nebo brzy po obědě 10. října 1994. Tento soudce nebyl totožný se soudcem, před kterého přivedli žadatele 7. října 1994, a sám žadatele nevyslechl. Dne 11. října 1994 tajemník magistrátního soudu zaznamenal rozhodnutí druhého soudce do soudního protokolu.
13. Dne 20. října 1994 druhý soudce začal projednávat důkazy a 25. října nařídil propustit žadatele na kauci.
14. Dne 8. května 1995 magistrátní soud žadatele odsoudil k dvouletému podmíněnému trestu: 8. ledna 1996 trestní odvolací soud žadatelovo odsouzení potvrdil.
15. Příslušné domácí právo a praxe
16. Paragraf 137 trestního zákona
17. Paragraf 137 trestního zákona stanoví následující:

„ Každý soud, který věci spadající do jeho pravomoci opomene nebo odmítne se zabývat zákonnou stížností na nezákonné zadržení, a každý příslušník policejního sboru, který, pokud je mu předána podobná stížnost, neprokáže, že ji postoupil nadřízenému do dvaceti čtyř hodin, může být obviněn a potrestán odnětím svobody od jednoho do šesti měsíců. „

16. Ve svém rozhodnutí Carmelo Sant v. generální prokurátor ze 7. ledna 1998 Ústavní soud odmítl odvolatelův argument, že paragraf 137 trestního zákona se vztahuje pouze na trest a nikoli na opravný prostředek. Podle Ústavního soudu, pokud by se zkoumal způsob aplikace tohoto paragrafu, pak by závěr byl stejný jako ten, ke kterému dochází předseda soudu John J. Cremona. Ten ve svých vědeckých pojednáních zdůraznil, že jakkoli habeas corpus není v podstatě součástí maltského právního řádu, jsou v maltském trestním zákoně dvě ustanovení, a to paragrafy 137 a 353, která lze společně považovat za stejně efektivní záruku osobní svobody.
17. Strany se před Evropským soudem odvolávaly na následující případy, kde bylo použito paragrafu 137.

Dne 13. června 1990 první komora civilního soudu nařídila zadržet Christophera Cremonu na dvacet čtyři hodin za pohrdání soudem. Zadržený se odvolal podle paragrafu 1003 zákona o organizaci a občanském soudním řízení. Generální prokurátor s odkazem na to, že Cremona se odvolává na paragraf 137 trestního zákona, požádal magistrátní soud, aby nařídil příslušnému soudnímu tajemníkovi a policejnímu komisařství předvést Cremonu před soud a oběma nařídil ho ihned propustit. Cremonovo odvolání mělo odkladný účinek na výkon rozhodnutí a v důsledku toho jeho další zadržování bylo nezákonné. Magistrátní soud souhlasil se žádostí generálního prokurátora

Ibrahim Hafes Ed Degwej. později pokřtěný Joseph Leopold, použil paragraf 137 trestního zákona, aby napadl a dosáhl nápravy detence, která byla prodlužována a neurčité délky. Tvrdil, že jeho detence, která začala v listopadu 1983 se stala nezákonnou kvůli své délce a neurčené době. Dne 4. července 1995 magistrátní soud nařídil, aby byl uvědomen generální prokurátor, a po vyslechnutí jeho stanoviska téhož dne odmítl žádost.

Dne 28. dubna 1997 Joachim řečený Jack Spagnol s odvoláním na paragraf 137 trestního zákona napadl zákonnost prodlužování svého zadržení z důvodu očekávaného šetření ve věci soudně zabaveného majetku. Tvrdil, že vazba byla nepřijatelně prodlužována, navíc prohlásil, že jeho majetek je zanedbatelný. Dne 28. dubna 1997 magistrátní soud postoupil spis generálnímu prokurátorovi a dále žádost neposuzoval.

Dne 5. října 1994 magistrátní soud odmítl žádost Emanuely Brincatové o propuštění.

Soud konstatoval:

„Ze záznamů o několika žádostech o propuštění obviněné, které byly předloženy tomuto soudu a trestnímu soudu a byly vždy urychleně projednány, plyne nade vší pochybnost, jak zbytečný a nepochopitelný je první odstavec této žádosti, když se odvolává na paragraf 137 trestního zákona.“ (Neoficiální překlad z maltéštiny.)

18. Kromě toho Vláda prohlásila, že pokud by soudce považoval zadržení za nezákonné, byl by povinen nařídít propuštění zadržené osoby. Soudci je tato povinnost uložena silou ustanovení paragrafu 137 trestního zákona. Každá osoba na Maltě ví, že zadržení nemůže překročit čtyřicet osm hodin a předvedení k soudci zaručuje, že pokud zadržený nebo zadržená chce učinit podání, může tak učinit v přítomnosti zcela nezávislé osoby a nikoli před zástupcem obžaloby. V souvislosti s rozhodováním o habeas corpus podle paragrafu 137 trestního zákona soudce nemusí vyslyšet generálního prokurátora. Avšak protože jde o sporné řízení, kde obžalobu zastupuje policie, soudce má vyslechnout zástupce policie jako procesní stranu pro zachování zásady „budiž slyšena i druhá strana“ a pro zachování rovnosti zbraní. Toto je pravomoc zcela oddělená a odlišná od pravomoci povolit kauci. Pokud soudce shledá, že uvěznění je nezákonné, musí nařídít propuštění uvězněného a otázka záruky proto nevystane. Pouze pokud nic nenasvědčuje nezákonnosti uvěznění, vystane problém záruky.

19. Paragraf 353 trestního zákona

20. Paragraf 353 trestního zákona společně s paragrafem 137 je vládou považován za stejně efektivní záruku osobní svobody jako habeas corpus (viz odstavec 16 výše). Paragraf 353 vymezuje pravomoci a povinnosti policie v trestním stíhání a stanoví následující:

„353. (1) Každý příslušník policie v nižší hodnosti než inspektor, pokud zadrží osobu, podá hlášení o zadržení důstojníkovi v hodnosti nejméně inspektora, který pokud shledá důvody pro zadržení dostačující, nařídí předvést zadrženého k policejnímu soudu, jinak jej propustí.

(2) Pokud je nařízeno předvést zadrženého k policejnímu soudu, musí být toto nařízení splněno bez jakéhokoli zdržení a v žádném případě nesmí být odloženo o více než čtyřicet osm hodin.“

20. Pravomoci magistrátního soudu podle paragrafu 353 trestního zákona ve vztahu k předvedeným zadrženým osobám byly široce diskutovány ve věci Ellul.

Dne 23. prosince 1990 Nicolas Ellul, který byl zadržen na základě podezření ze spáchání trestného činu trestaného odnětím svobody na více než tři roky, byl předveden k magistrátnímu soudu. Tvrdil, že obžaloba v tomto stádiu je povinna přesvědčit soudce o nezákonnosti zadržení.

Tato žádost byla projednána téhož dne magistrátním soudem následovně:

“ Způsob projednávání, kterým se má řídit magistrátní soud jako soud vyšetřovací, je stanoven v paragrafech 389 až 409 trestního zákona. Odstavec (1) paragrafu 390 zakotvuje, jak má začít řízení před tímto soudem: „má vyslechnout pod přísahou výpověď policisty bez přísahy obviněného a projednat důkazy na podporu policejní výpovědi“. Časový limit pro uzavření tohoto vyšetřování je stanoven paragrafem 401 na jeden měsíc. Navíc potvrzení výpovědi zástupců obžaloby pod přísahou je odůvodněno tím, aby se soud přesvědčil, že podezření proti obviněnému odůvodňuje jeho zadržení z hlediska vzneseného obvinění.

Tento soud neshledává nic ke změně skutečnosti, že výpověď pod přísahou je odpřísáhnutím obžaloby, konec konců v této souvislosti se slovem „výpověď“ míní „obžaloba“. Takto byl projednáván tento případ a byl projednáván správně.

V důsledku toho soud prohlašuje, že žádosti obviněného jsou neodůvodněné, proto je zamítá. „

(Neoficiální překlad z maltézštiny.)

Pan Ellul podal ústavní stížnost, ve které tvrdil, že došlo k porušení článku 5 § 3 Úmluvy. Dne 1. prosince 1990 první komora civilního soudu rozhodla, že článek 5 § 3 neukládá žádné povinnosti soudci, před kterého byla zadržená osoba předvedena za účelem zjištění, zda k zadržení došlo na základě důvodného podezření. Navíc soud shledal, že článek 5 § 3 neukládá žádné povinnosti obžalobě, aby při předvedení zadrženého předložila důkazy o tom, že policie měla důvodné podezření v době zadržení.

Dne 8. ledna 1991 Ústavní soud rozhodnutí první komory civilního soudu potvrdil.

21. Dne 5. ledna 1999 byl Francis Xavier Borg po zadržení před čtyřiceti hodinami na základě podezření ze spáchání trestného činu trestaného odnětím svobody na více než tři roky předveden před magistrátní soud. Jeho advokát upozornil soud na článek 5 § 3 Úmluvy, který podle jeho názoru nařizuje soudu, aby sám přezkoumal, zda okolnosti případu odůvodňují trvání klientovy vazby. Magistrátní soud rozhodl takto:

„V souladu s ustálenou praxí tohoto soudu a v souladu s trestním zákoníkem tento soud nemůže v nynějším stádiu posoudit jakékoli okolnosti a musí se řídit obžalobou přednesenou prokuraturou.

Dále soud nemůže začít z úřední moci projednávat některou otázku propuštění z vazby, ale nejprve musí být podána žádost ke generálnímu, prokurátorovi a po jeho odpovědi, nebo pokud neodpoví v termínu stanoveném zákonem, soud může rozhodnout o propuštění na základě záruk.

Proto to, co žádá obžalovaný, je nad rámec možností soudu.

S ohledem na paragrafy 574 (1) a 582 (1) trestního zákona soud prohlašuje, že není kompetentní zabývat se žádostí a doporučuje obžalovanému, aby se, pokud chce projednat svou žádost o propuštění, přizpůsobil ustanovením zde uvedených paragrafů.“ (Neoficiální překlad z maltézštiny.)

1. Ustanovení trestního zákona o kauci
2. Trestní zákon obsahuje následující paragrafy týkající se záruky:

“ 574. (1) Každá obviněná osoba, která je ve vazbě pro trestný čin nebo přestupek, může být na základě žádosti přechodně z vazby propuštěna, pokud předloží dostatečnou záruku, že se dostaví k jednání v určenou dobu a na určené místo.

...

575. ...

(2) Požádat o záruku je nutno písemně, přičemž kopie žádosti se postupuje generálnímu prokurátorovi téhož dne, kdy ji podají ...

...

(c) osoby obviněné z trestného činu, který se trestá odnětím svobody na více než tři roky.

(3) Generální prokurátor může následující pracovní den písemným podáním protestovat proti žádosti, přičemž uvede důvody svého protestu.

...

576. Výše záruky se stanoví v mezích určených zákonem s přihlédnutím k podmínkám na straně obviněného, podstatě a kvalifikaci trestného činu a výši hrozícího trestu.

577. (1) Záruka za kauci je udělena, pokud dostačující ručitel písemně uzná stanovenou částku.

(2) Může být rovněž učiněna, kdykoli to soud považuje za vhodné, vlastnoručním složením částky nebo ekvivalentní zástavy nebo vlastním uznáním obviněného do protokolu.

...

582. (1) Soud nemůže poskytnout kauci z úřední moci, ale jen pokud o ni požádá obžalovaný nebo obviněný.“

583. Statut Evropské úmluvy o lidských právech v maltském právním řádu

584. Účinností zákona o Evropské úmluvě ze dne 19. srpna 1987 se Úmluva stala součástí maltského právního řádu.

585. V rozhodnutí ve věci Aguilina z 13. června 1994 Ústavní soud potvrdil, že maltští soudci musí brát zřetel na rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva.

JEDNÁNÍ PŘED KOMISÍ

25. T. VV. se obrátil na Komisi 2. listopadu 1994. S odvoláním na článek 5 §§ 3 a 4 a Článek 6 § 3 (c) Úmluvy si stěžoval na to, že nebyl okamžitě předveden před soudce kompetentního nařít jeho propuštění, nebyl žádný prostředek, kterým by mohlo „urychleně“ být napadeno jeho uvěznění nebo zadržení, a nebyla mu dána možnost informovat advokáta předtím, než se objevil u soudu, ani neměl advokáta přiděleného.

26. Dne 17. ledna 1997 Komise (První komora) prohlásila stížnost (č. 24644/94) za přípustnou z hlediska žadatelovy stížnosti podle článku 5 §§ 3 a 4 Úmluvy. Ve své zprávě ze 4. března 1998 (bývalý článek 3 1) došla k jednomyslnému závěru, že byl porušen článek 5 § 3, nikoli však článek 5 § 4 .

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

27. Žadatel svým podáním požádal, aby Soud rozhodl, že odpovědný stát porušil článek 5 § 3 Úmluvy, a poskytl mu náhradu nepeněžitě škody a nákladů a výdajů podle článku 41.

Vláda požádala Soud, aby rozhodl, že k porušení článku 5 §§ 3 nebo 4 Úmluvy nedošlo.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Předběžné námitky Vlády
2. Vláda stejně jako před Komisí prohlásila, že žadatel, pokud se týče jeho stížnosti podle článku 5 § 3 Úmluvy, nevyčerpal prostředky vnitrostátní úpravy. Zdůraznila, že v žádném procesním stádiu se žadatel nesnažil odvolat se na paragraf 137 trestního zákona. Tento paragraf kromě zajištění trestu pro každého úředníka, který zdrží projednávání stížnosti na nezákonné zadržení, vytváří spolu s paragrafem 353, právní základ maltské verze příkazu k habeas corpus (viz odstavce 16 a 19 výše). I když paragraf 582 (1) trestního zákona vyžaduje podání žádosti o podmíněné propuštění (viz odstavec 22 výše), nemůže omezit pravomoc soudců, aby projednali žádost o habeas corpus. Toto by odporovalo ústavě a Úmluvě, která je součástí maltského právního řádu (viz výše odstavce 23 - 24).
3. Vláda prohlásila, že soudce, před kterého byl žadatel 7. října 1994 předveden, se mohl zabývat jakoukoli stížností žadatele na nezákonnost zadržení. V takovém případě by soudce měl projednat tvrzení zadrženého a policie, nikoli generálního prokurátora. Pokud by se soudci poté jevilo, že zadržení bylo nezákonné, měl by povinnost nařídít propuštění podle paragrafu 137 a v souladu s Úmluvou a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. 1 když žadatel předložil některá rozhodnutí, která mohou ukazovat na to, že pravomoci soudce, před kterého byl předveden nejdříve, byly omezenější, než tvrdí Vláda, tato rozhodnutí pocházejí od nižších soudů a každopádně obviněný na těchto případech neprokázal, že zákon v nich nedovoluje uvěznění nebo že zde nebylo důvodné podezření opravňující k uvěznění.
4. Žadatel odpověděl, že ustanovení trestního zákona, na které se odvolává Vláda, nejsou účinným prostředkem. Paragraf 137 stanoví trest soudci nebo jinému úředníkovi, který nedbá na zákonnou stížnost na nezákonné zadržení. Nedotýká se však ve svém důsledku propuštění zadrženého.
5. Žadatel tvrdil, že soudce, před kterým se objevil 7. října 1994, neměl pravomoc přezkoumat zákonnost jeho zadržení. Ačkoli zákon podrobně uvádí, co se děje, když je obviněný poprvé předveden před soudce, nemá ustanovení o propuštění v případech nezákonného zadržení. Navíc není žádný podnět, na základě kterého by mohl zadržený být propuštěn při předvedení před soudce na základě toho, že soudce rozhodne o nezákonnosti zadržení. Další argumenty mohou být vyvozeny výkladem a contrario z paragrafů 353 (viz odstavce 19 až 21 výše a 397 151 trestního zákona). Druhé ustanovení stanoví, že soud může rovněž nařídít propuštění obviněného, který ještě není vzat do vazby. V každém případě i za předpokladu, že by žadatel podal žádost podle paragrafu 137 trestního zákona, nebyl by zaručen soulad s článkem 5 § 3 Úmluvy, který požaduje automatické přezkoumání. Konečně žadatelovo zadržení a vazba nemohly být považovány za nezákonné, jestliže ve věci Ellul Ústavní soud rozhodl, že hranice vymezené platným systémem pro soudcovskou pravomoc k propuštění nesouvisejí s článkem 5 § 3 Úmluvy (viz odstavec 20 výše).
6. Ve svém rozhodnutí o přípuštění žádosti Komise uvedla, že otázka nevyčerpání vnitrostátních prostředků má být posouzena, v rámci podstaty věci.
7. Článek 35 § 1, dříve článek 26 Úmluvy, stanoví následující:

„Soud se může věcí zabývat až po vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků podle všeobecně uznávaných pravidel mezinárodního práva a ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy bylo přijato konečné rozhodnutí.“

34. Soud připomíná, že požadavek vyčerpat dostupné prostředky znamená, že žadatel musí

vyčerpat ty prostředky, které se vztahují k údajnému porušení a které jsou současně dostupné a dostatečné. Existence takových prostředků musí být dostatečně zajištěna nejen teoreticky, ale i prakticky, v opačném případě nebudou mít požadovanou dostupnost a účinnost. Je na odpovědném státu, aby zajistil splnění těchto požadavků (viz zejména rozsudek ve věci Navarra v. Francie z 23. listopadu 1993, řada A, č. 273 - B, sir. 27. § 24). Navíc nelze od žadatele, který vyčerpal zjevně účinný a dostatečný prostředek, požadovat, aby vyzkoušel další, které jsou dostupné, avšak pravděpodobně nebudou účinnější (viz mutatis mutandis rozsudek ve věci A. v. Francie*) z 23. listopadu 1993, řada A, č. 277 - B, str. 48, § 32).

35. Soud poznamenává, že žadatel si před Komisí nestěžoval pouze na to, že nebyl podle maltského práva, přes ustanovení článku 5 § 4 Úmluvy, pro něj dostupný prostředek habeas corpus pro soudní rozhodnutí o zákonnosti jeho zadržení. Rovněž tvrdil, že chybí procesní ustanovení zajišťující zvláštní soudní kontrolu, kterou požaduje článek 5 § 3. Pokud Vláda argumentuje, že kdyby si žadatel stěžoval podle § 137 trestního zákona společně s § 353, soudce by přezkoumal jeho zadržení tak, jak předpokládá článek 5 § 3, je tato argumentace namířena přímo k podstatě stížnosti podle tohoto ustanovení. Je tedy nutno přiřadit předběžnou námitku Vlády k meritu věci.
36. Údajné porušení článku 5 § 3 Úmluvy
37. Žadatel si stěžoval, že je obětí porušení článku 5 § 3 Úmluvy, který stanoví:

„Každý, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody v souladu s ustanovením odstavce 1 písm. c) tohoto článku, musí být ihned předveden před soudce nebo jinou úřední osobu zmocněnou zákonem k výkonu soudní pravomoci a má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Propuštění může být podmíněno zárukou, že se dotčená osoba dostaví k přelíčení.“

37. Žadatel uznal, že soudce, před kterého byl předveden v rámci lhůty čtyřiceti osmi hodin od uvěznění, byl nezávislý a nestranný úředník vykonávající soudní pravomoc. Avšak vnitrostátní právo nevyžaduje, aby policie uvedla podstatné důvody pro jeho zadržení a soudce by ho mohl propustit, pouze pokud by požádal o kauci. Protože trestní čin, pro který byl žadatel zadržen, je trestán odnětím svobody na více než tři roky, žádost o záruku musí být postoupena generálnímu prokurátorovi, který má jeden pracovní den na to, aby se rozhodl, zda proti ni bude protestovat nebo ne. Během léto lhůty soudce nemohl rozhodnout o žadatelově propuštění. Podle ustálené praxe po prvním předvedení žadatele před soudce byl případ postoupen tajemníkovi, který vylosoval soudce určeného projednat důkazy. Tento systém byl zaveden k vyloučení uplácení soudu policií. Soudce, který projednal důkazy, rovněž zkoumal žádost o kauci poté, co se k ní mohl vyjádřit generální prokurátor. V důsledku toho žádost o kauci často projednával jiný soudce než ten, před kterého byl žadatel poprvé předveden.
38. Žadatel tvrdil, že článek 5 § 3 byl porušen ze tří důvodů. Za prvé pravomoci soudce, před kterého byl předveden nejdříve, byly omezené. Soudce mohl nařídit jeho propuštění pouze na základě žádosti o kauci, která navíc musela být postoupena generálnímu prokurátorovi. Za druhé přezkoumání jeho zadržení nebylo okamžité, neboť ve skutečnosti proběhlo až 25. října 1994, což je devatenáct dní po jeho uvěznění. Za třetí soudce přezkoumávající případ ho osobně nevyslechl.
39. Komise konstatovala, že došlo k porušení článku 5 § 3 Úmluvy, protože soudní přezkoumání žadatelova zadržení nebylo automatické a neprojednal ho soudce, který osobně vyslechl žadatele.
40. Vláda tvrdila, že pokud by obvinění žadatele bylo takové, že zákon nedovoluje jeho uvěznění, pak by soudce, před kterého byl předveden 7. října 1994, jednal ve věci sám a nařídil žadatelovo okamžité propuštění. Kromě toho se žadatel mohl odvolat na paragraf 137 trestního zákona, aby uvedl další možné stížnosti ohledně zákonnosti svého zadržení.

Nehledě na loto konstatování Vláda prohlásila, že v případech, kdy soud shledá uvěznění zákonným,

mají zadržení možnost požádat o prozatímní propuštění na kauci. V léto souvislosti Vláda tvrdila, že i když článek 5 § 3 vyžaduje, aby obviněný byl okamžitě předveden před soudce, nepožaduje, aby o žádosti o kauci bylo rozhodnuto ihned. Důvodem, proč některé žádosti o kauci byly postupovány generálnímu prokurátorovi, bylo zajistit dodržení zásad o slyšení druhé strany a o rovnosti zbraní. V každém případě generální prokurátor urychleně odpověděl, proto přezkoumání žadatelova zadržení splňuje časový rámec Článku 5 § 3. Pokud by generální prokurátor neodpověděl ve lhůtě stanovené soudcem, tento by mohl rozhodnout o žádosti o kauci bez projednání stanoviska generálního prokurátora, které v žádném případě není závazné. V tomto případě soudní rozhodnutí o žádosti o kauci bylo vydáno 10. října 1994 a žadatelův advokát měl k němu okamžitě přístup. Dále Vláda zdůraznila, že žadatel měl dostatečnou možnost předložit svůj případ písemně a mohl činit ústní podání. Úmluva nepožaduje, aby soudce rozhodující o žádosti zadrženého o kauci byl tím samym soudcem, před kterého byl zadržený zpočátku předveden. I když druhý soudce žadatele osobně nevyslechl, měl k dispozici všechny požadované informace a byl zcela nezávislý na výkonné moci. V každém případě mohl žadatel požádat, aby ho druhý soudce vyslechl osobně.

41. Jak již Soud mnohokrát zdůraznil, článek 5 § 3 Úmluvy chrání osoby uvězněné nebo zadržené na základě podezření ze spáchání trestného činu před svévolným nebo neoprávněným zbavením svobody (viz mimo jiné rozsudek ve věci Assenov a další v. Bulharsko z 28. října 1998, Záznamy o rozsudcích a rozhodnutích 1998 - VIII. str. 3187, § 146). Hlavním účelem článku 5 § 3, který tvoří celek s odstavcem 1 (c), je požadovat podmíněně propuštění, jakmile se stane zadržení nedůvodným. Skutečnost, že zadržený má přístup k soudci, není dostačující pro to, aby byla v souladu s požadavkem úvodní části článku 5 § 3. Toto ustanovení ukládá soudnímu úředníkovi, před kterého je zadržený předveden, aby přezkoumal okolnosti vypovídající pro nebo proti zadržení, rozhodnout s ohledem na zákonné znaky, zda existují důvody opravňující k zadržení a nařídit propuštění, pokud tyto důvody nejsou (viz rozsudek ve věci De Jong, Baljet a Van den Brink v. Holandsko z 22. května 1984, řada A, č. 77, str. 21 - 24, §§ 44, 47 a 51). Jinými slovy, článek 5 § 3 vyžaduje, aby soudní úředník zvážil podstatu zadržení.
42. Soudní přezkoumání musí být okamžité, aby bylo v souladu s článkem 5 § 3. Okamžitost musí být posuzována v každém případě s ohledem na jeho zvláštnosti (viz výše citovaný rozsudek ve věci De Jong, Baljet a Van den Brink, str. 24 a 25, §§51 a 52). Rozsah pružné interpretace a aplikace pojmu okamžitost je však velmi omezen (viz rozsudek ve věci Brogan a další v. Spojené království z 29. listopadu 1988, řada A, Č.145-B. str. 33 - 34, § 62).
43. Spolu s okamžitostí musí být soudní kontrola zadržení automatická (viz výše uvedený rozsudek ve věci De Jong, Baljet a Van den Brink, str. 24, § 51). Nemůže záviset na předchozí žádosti zadrženého, takovýto požadavek by nejen změnil podstatu záruky zajištěné článkem 5 § 3, která je zárukou odlišnou od té, která je upravena v článku 5 § 4, a stanoví právo na řádné soudní řízení k přezkumu zákonnosti zbavení svobody (viz výše uvedený rozsudek ve věci De Jong, Baljet a Van den Brink, str. 25 - 26, § 57). Mohla by dokonce zmařit účel záruky podle článku 5 § 3, kterým je ochrana jednotlivce před svévolným zadržením tak, že zajišťuje nezávislé soudní přezkoumání rozhodnutí o zbavení svobody (viz mulatis mutandis rozsudek ve věci Kurt v. Turecko z 25. května 1998, Záznamy 1998 - III, str. 1185, § 123). Okamžité soudní přezkoumání je rovněž důležitou zárukou proti špatnému zacházení s osobami ve vazbě (viz rozsudek ve věci Aksoy v. Turecko*) z 18. prosince 1996, Záznamy 1996 - VI, str. 2282, § 76). Dále, uvězněné osoby podrobené takovému zacházení by nemusely být způsobilé podat žádost o soudní přezkum svého zadržení. To samé by mohlo platit i o ostatních kategoriích zranitelných uvězněných osob, jako jsou například mentálně nezpůsobilí nebo li. kteří nemluví jazykem soudního úředníka.
44. Konečně na základě článku 5 § 3 soudní úředník musí osobně vyslechnout zadrženého předtím, než rozhodne (viz výše uvedený rozsudek ve věci De Jong, Baljet a Van den Brink, str. 24. § 51).

45. Jestliže byl žadatel zadržen 6. října 1994 a před soudce byl předveden 7. října 1994 (viz odstavce 8 a 9 výše), pak Soud sdílí názor účastníků, že žadatelovo předvedení před soudce výše uvedeného data je možno považovat za „okamžité“ ve smyslu článku 5 § 3.
46. Strany se však neshodly na tom, zda soudce měl pravomoc nařídít propuštění na základě svého vlastního rozhodnutí. Zatímco žadatel tvrdil, že soudce, před kterého byl nejprve předveden, mohl nařídít jeho propuštění pouze na základě žádosti o kauci. Vláda uvedla, že soudci měli pravomoc nařídít propuštění sami, pokud by předvedená osoba čelila obvinění, které by podle zákona nedovolovalo její zadržení. I za předpoklady, že vládní výklad vnitrostátního práva je správný. Soud má za to, že toto plně nevyhovuje článku 5 § 3. Záležitosti, které v souladu s článkem 5 § 3 musí přezkoumat soudce, se netýkají jen toho jednoho zákonného důvodu, který citovala Vláda. Přezkum vyžadovaný článkem 5 § 3, aby skutečně zjistil, zda osoba je zbavena svobody oprávněně, musí být dostatečně široký, aby zahrnul všechny okolnosti hovořící pro nebo proti zadržení (viz odstavec 41 výše). Avšak dokazování před Soudem neobjasňuje, zda soudce, před kterého byl žadatel předveden 7. října 1994, nebo jiný soudní úředník měl pravomoc provést takový přezkum na základě svého vlastního rozhodnutí.
47. Vláda tvrdila, že by žadatel mohl dosáhnout širšího přezkumu zákonnosti svého zadržení, jdoucího za zjištění, zda obvinění toto dovoluje, pokud by podal žádost podle paragrafů 137 a 353 trestního zákona u soudce, před kterého byl předveden 7. října 1994. Avšak vyhovět článku 5 § 3 nelze zajištěním dostupnosti prostředku podle článku 5 § 4. Přezkum musí být automatický (viz odstavec 43 výše). Dále, dokonce v kontextu žádosti osoby podle paragrafu 137 s přihlédnutím k paragrafu 353 nebyla vytvořena taková možnost přezkumu, která by dovolila přezkoumat podstatu zadržení. Kromě případů, kde lhůta čtyřiceti osmi hodin byla překročena. Vláda se neodvolala na žádná rozhodnutí, kde by bylo úspěšně použito paragrafu 137 trestního zákona pro napadení buď zákonnosti nebo odůvodněnosti uvěznění na základě podezření ze spáchání trestného činu. Navíc / toho, co může Soud vyvodit z vnitrostátních před ním citovaných případů, nedostatek odůvodněného podezření nebo důvodů ve prospěch trvajících zadržení žadatele by nutně nevedly k nezákonnosti žadatelova zadržení nebo vazby podle maltského práva (viz odstavce 17, 20, 21 výše). Z toho vyplývá, že Vláda nezdůvodnila svou předběžnou námitku, že žadatel nevyčerpal vnitrostátní prostředky proto, že se nepokusil odvolat se na paragraf 137 a 353 trestního zákona. Proto tedy Soud zamítá předběžnou námitku Vlády.
48. Ve světle výše uvedeného Soud má za to, že žadatelovo předvedení před soudce 7. října 1994 nemohlo zajistit soulad s článkem 5 § 3 Úmluvy, protože soudce neměl pravomoc nařídít jeho propuštění. Z toho vyplývá, že došlo k porušení tohoto ustanovení.
49. I když Soud došel k tomuto závěru, souhlasí s Vládou, že otázka záruky je jiný a samostatný problém, který nastupuje, pokud zadržení a vazba jsou zákonné. Proto Soud se nebude tímto problémem zabývat v souvislosti s nálezem porušení článku 5 § 3.

III. Údajné porušení článku 5 § 4 Úmluvy

50. Soud zjišťuje, že Komise rovněž připustila žadatelovu stížnost na porušení článku 5 § 4 Úmluvy, který stanoví:

„Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné. „

51. Ve své žádosti předkládající případ Soudu Vláda požadovala pouze rozhodnutí ve vztahu k problému podle článku 5 § 3 Úmluvy (viz odstavec 1 výše).
52. Soud znovu opakuje, že má plnou jurisdikci v mezích jemu předloženého případu, hranice jsou stanoveny rozhodnutím Komise o přípustnosti v takto vytčeném rámci Soud může posoudit všechny okolnosti a právní problémy, které se objeví v průběhu řízení před ním (viz rozsudek

ve věci Erdagoz v. Turecko z 22. října 1997, Záznamy 1997 -VI. str. 2310 - 11, §§ 31 - 36).

53. Jakkoli předložený případ není omezen jen na jedno ustanovení Úmluvy, které je uvedeno v žádosti Vlády při předložení případu. Soud poznamenává, že kromě krátkého odkazu na článek 5 § 4 v podání Vlády se strany nezabývaly tímto problémem v průběhu řízení. S ohledem na uvedené a s přihlédnutím k závěru vyslovenému v odstavci 48 výše. Soud nepovažuje za nezbytné zabývat se stížností podle článku 5 § 4 Úmluvy.
54. Aplikace článku 41 Úmluvy
55. Žadatel požadoval spravedlivé zadostiučinění podle článku 41 Úmluvy, který stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluva nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění“.

1. Nepeněžitá škoda
2. Žadatel žádal 1000 maltézských lir (MTL) jako náhradu nepeněžitě škody.
3. Vláda uvedla, že nebylo prokázáno, že žadatel utrpěl nepeněžitou škodu.
4. Soud má za to, že s ohledem na zvláštní okolnosti případu je nález o porušení článku 5 § 3 Úmluvy dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za nepeněžitou škodu, kterou žadatel utrpěl.
5. Náklady a výdaje
6. Žadatel požadoval na náhradu nákladů spojených s vnitrostátním procesem do doby poskytnutí záruky 200 MTL a 1600 MTL na náhradu nákladů řízení podle Úmluvy a nezbytné výdaje spojené s právní pomocí u Soudu ve Strasbourgu.
7. Vláda odpověděla, že žadateli nemá být přiznáno více než 50 MTL za vnitrostátní proces. Suma požadovaná na náklady a výdaje při jednání před Komisí je přehnaná. Obecně by při řízeních před orgány ve Strasbourgu měly být používány normální tarify. Žadatelovy výdaje za právní pomoc při jednání u Soudu by měly být hrazeny v poloviční výši. Příklad byl projednán společně s případem Aquilina v. Malta, ve kterém žadatel byl zastoupen stejnými advokáty.
8. Soud přiznává žadateli částku požadovanou za vnitrostátní proces v plné výši. Přiznává žadateli rovněž 2400 MTL na náhradu nákladů a výdajů při jednání před orgány Úmluvy.
9. Úrok z prodlení
10. Podle informace dostupné Soudu zákonná úroková míra na Maltě ke dni přijetí tohoto rozhodnutí činí 8 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Jednomyslně vyjadřuje nesouhlas s věcnou podstatou předběžné námítky Vlády ohledně žadatelovy stížnosti podle článku 5 § 3 a jednomyslně ji zamítá.
2. Potvrzuje jednomyslně, že článek 5 § 3 Úmluvy byl porušen.
3. Potvrzuje jednomyslně, že není nutno zkoumat žadatelovu stížnost podle článku 5 § 4 Úmluvy,
4. Potvrzuje čtrnácti hlasy ke třem, že tento rozsudek je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za utrpěnou nepeněžitou škodu.
5. Potvrzuje jednomyslně.

(a) že odpovědný stát je povinen zaplatit žadateli ve lhůtě tří měsíců 2600 (dva tisíce šest set) maltézských lir na náhradu nákladů a výdajů, včetně případného zdanění daní z přidané hodnoty.

(b) běžný roční úrok ve výši 8 % ročně je splatný v případě prodlení po uplynutí uvedené tříměsíční lhůty až do úplného zaplacení.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 29. dubna 1999.

Michele DE SALVIA

tajemník

Luzius WILDHABER

předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit II/95, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 14838/89, str. 42.

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - přílohový sešit XIII/98, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 21987/93, str. 24.